

Sygn. akt **II AKa 160/19**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Janusz Jaromin

Sędziowie: SA Małgorzata Jankowska

SA Stanisław Stankiewicz (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Pajewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wlkp. Adama Mirosława

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2019 r. sprawy

K. D. (1)

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp.

z dnia 1 kwietnia 2019 r. sygn. akt II K 161/18

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. S. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem i 60/100) złotych z VAT, a nadto koszty dojazdu w kwocie 183,88 (sto osiemdziesiąt trzy i 88/100) złotych, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

III. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze.

SSA Małgorzata Jankowska SSA Janusz Jaromin SSA Stanisław Stankiewicz

Sygn. akt **II AKa 160/19**

UZASADNIENIE

K. D. (1) w piśmie z dnia 26 listopada 2018 r. zwrócił się do Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z wnioskiem o wydanie wyroku łącznego „z zastosowaniem zasady pełnej absorpcji”.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp., po rozpoznaniu na rozprawie sprawy K. D. (1) (skazany został na termin doprowadzony), w wyroku łącznym z dnia 1 kwietnia 2019 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 161/18, ustalił że został on skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:

1) wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 11.10.2018 r., w sprawie o sygn. akt II K 97/18, w którym połączono: karę 2 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Gorzowie Wlkp., sygn. akt IV K 1697/11; karę 4 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp., sygn. akt II K 31/16; karę 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie, sygn. akt IX K 29/18; oraz orzeczono wobec skazanego K. D. (1) karę łączną 6 lat pozbawienia wolności;

2) wyrokiem Sądu Rejonowego w Zamościu z dnia 19.06.2018 r., w sprawie o sygn. akt II K 101/18, za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w dniu 13.12.2017 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności a następnie:

I. stosując przepisy obowiązujące od 1 lipca 2015 r. połączył orzeczone wobec skazanego: karę łączną pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. w sprawie o sygn. akt II K 97/18. oraz karę pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Zamościu w sprawie o sygn. akt II K 101/18 i orzekł wobec K. D. (1) karę łączną 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

II. w pozostałym zakresie pozostawił sprawy podlegające połączeniu do odrębnego wykonania;

III. zaliczył skazanemu na poczet ww. orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okres kary dotychczas odbytej w sprawie II K 101/18 Sądu Rejonowego w Zamościu od dnia 15.12.2017 r. do 15.12.2017 r. i od 26.07.2018 r. do 01.04.2019 r. oraz w sprawie II K 97/18 Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. od dnia 24.05.2011 r. do 29.06.2011 r., od 09.04.2015 r. do 24.04.2015 r. i od 30.01.2018r. do 26.07.2018 r.;

oraz zwolnił skazanego od kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku łącznego wniósł obrońca skazanego K. D., który podniósł w niej, że:

„I. Na podstawie art. 425 § 1 i 2 k.p.k., art. 444 k.p.k. zaskarżam powyższy wyrok w całości na korzyść skazanego.

II. Powołując się na treść art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 2 k.p.k. wyrokowi temu zarzucam obrazę prawa procesowego art. 4 k.p.k., polegającą na nieuwzględnieniu okoliczności przemawiających na korzyść skazanego i niepołączeniu skazanemu K. D. (1) kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem w sprawie IX K 1203/14 i IX K 29/18 Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie.

III. Powołując się na treść art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 4 k.p.k. wyrokowi temu zarzucam rażącą surowość wymierzonej oskarżonemu kary łącznej w postaci sześciu lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy względ na cele wychowawcze i zapobiegawcze jakie kara powinna osiągnąć w stosunku do skazanego oraz względy prewencji generalnej, uzasadniają wymierzenie kary łącznej o znacznie niższym wymiarze.

IV. Mając na uwadze postawiony wyżej zarzut, na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. wnoszę o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez połączenie K. D. (1) dodatkowo kar wymierzonych w sprawie IX K 1203/14 i IX K 29/18 Sądu Rejonowego Lublin- Zachód w Lublinie i wymierzenie kary pozbawienia wolności z zastosowaniem zasady pełnej absorpcji.

V. Na podstawie art. 29 ust. 1 Ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze oraz art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 78 § 1 k.p.k. i inne, wnoszę o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu K. D. (1) z urzędu przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie.”

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanego była merytorycznie bezzasadna i stąd nie zasługiwała na uwzględnienie. Nietrafne były bowiem zarówno sformułowane w petitum skargi odwoławczej zarzuty oraz wnioski, jak i przedstawiona na ich poparcie argumentacja.

Przede wszystkim należy zaakceptować prawidłowość dokonanych w przedmiotowej sprawie ustaleń faktycznych, w kontekście zgromadzonego i ujawnionego w toku rozprawy głównej całokształtu materiału dowodowego, zaś w szczególności zaaprobować słuszne stanowisko Sądu Okręgowego, iż w niniejszym postępowaniu o wydanie wyroku łącznego in concreto mają zastosowanie przepisy o karze łącznej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r.

Niewątpliwie Sąd I instancji generalnie trafnie zauważył, że nie było podstaw do stosowania art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2015.396), zwanej dalej także ustawą nowelizującą. Przepis ten zawiera regułę intertemporalną, która zabrania stosowania przepisów rozdziału IX ustawy Kodeks karny, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy. W konsekwencji przy wymiarze kary łącznej w wyroku łącznym tylko na podstawie jednostkowych kar prawomocnie orzeczonych do dnia 30 czerwca 2015 r. zasada sformułowana w treści art. 19 ust. 1 ustawy nowelizującej wyłącza stosowanie art. 4 § 1 k.k., mimo materialnoprawnego charakteru norm określających orzekanie w przedmiocie kary łącznej. Wówczas sąd zobligowany jest do stosowania przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. Jednak w sytuacji, w której co najmniej jeden wyrok objęty wyrokiem łącznym uprawomocnił się po dniu 30 czerwca 2015 r., znajdzie zastosowanie art. 4 § 1 k.k. (art. 19 ust. 1 in fine ustawy nowelizującej). Oznacza to, że ustawa obowiązująca poprzednio będzie stanowiła podstawę orzeczenia kary łącznej tylko wtedy, gdy będzie ona względniejsza dla skazanego, przy czym reguła ta obejmuje również ewentualną względność tzw. ustawy pośredniej, skoro zmiany do art. 85 k.k. wprowadzono z dniem 1 lipca 2015 r. ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz.U.2015.396), a następnie z dniem 15 kwietnia 2016 r. ustawą z dnia 11 marca 2016 r. (Dz.U.2016.437 ze zm.). W przeciwnym wypadku kara łączna zostanie wymierzona w oparciu przepisy rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. (vide postanowienia SN: z 16.02.2017 r., II KK 347/16, OSNKW 2017 r., z. 8, poz. 42; z 12.03.2018 r., II KK 366/17, OSNKW 2018 r., z. 7, poz. 48; z 15.03.2018 r., IV KK 137/18, LEX nr 2498039; wyrok SN z 26.04.2018 r., IV KK 139/2018, LEX nr 2498041).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, że niewątpliwie wszystkie kary, których połączenie Sąd Okręgowy rozważał, zostały orzeczone wobec K. D. na mocy wyroków, które uprawomocniły się po dniu 1 lipca 2015 r. (tj. wyrok łączny SO w Gorzowie Wlkp. z dnia 11.10.2018 r. sygn. akt II K 97/18 i wyrok „jednostkowy” SR w Zamościu z dnia 19.06.2018 r., sygn. akt II K 101/18). W tej sytuacji Sąd I instancji, z uwagi na stanowcze brzmienie art. 19 ust. 1 noweli lutowej, nie mógł orzec kary łącznej na podstawie „starych” przepisów, a jedynie na podstawie przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu nadanym wspomnianą nowelą. Nota bene skoro okoliczność ta (tj. kwestia względności ustaw) nie była generalnie kwestionowana przez apelującego obrońcę, nie ma też powodu jej dalszego omawiania. Dodatkowo, niejako na marginesie powyższych rozważań, nie sposób pominąć jeszcze dwóch uwag: po pierwsze - „nowe” uregulowania są dla skazanego bezspornie korzystniejsze, co zresztą już wcześniej skonstatował Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. wydając poprzedni wyrok łączny w sprawie K. D. (tj. wyrok łączny SO w Gorzowie Wlkp. z dnia 11 października 2018 r., sygn. akt II K 97/18); zaś po drugie – sąd nie jest związany zakresem i treścią wniosku o wydanie wyroku łącznego i winien pamiętać, że poprzednio orzeczona kara łączna ma status kary prawomocnej, a postępowanie toczy się nie w przedmiocie wniosku a w przedmiocie wydania wyroku łącznego, stąd możliwość utraty mocy tej kary rysuje się dopiero wtedy, gdy spełnione są warunki materialne do orzeczenia nowej kary łącznej, która obejmie skazania objęte poprzednią karą łączną w wyroku łącznym oraz dodatkowe – nowe skazanie (zob. J. Matras: Komentarz do art. 576 Kodeksu postępowania karnego [w:] K. Dudka [red.]: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. WKP 2018).

Przechodząc do konkretnych zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy należy stwierdzić, że nietrafny był sformułowany przez skarżącego (jako pierwszy) zarzut obrazy przepisu prawa procesowego – art. 4 k.p.k. Wypada przypomnieć, że przepis ten formułuje bowiem ogólną zasadę procesową i aby trafnie podnieść zarzut jego naruszenia, skarżący wskazać powinien na obrazę konkretnego przepisu (lub przepisów) postępowania gwarantujących przestrzeganie zasady obiektywizmu (zob. postanowienia SN: z 04.04.2018 r., V KK 62/18, LEX nr 2490938; z 22.11.2017 r., V KK 289/17, LEX nr 2434485; z 24.10.2017 r., V KK 246/17, LEX nr 2408340). Nadto, dla skutecznego podniesienia zarzutu obrazy art. 4 k.p.k. nie wystarczy ogólne stwierdzenie o braku obiektywizmu sądu, opierające się wyłącznie na subiektywnym odczuciu strony postępowania karnego, w szczególności wynikającym z odmiennej od dokonanej przez sąd oceny materiału dowodowego. Z uzasadnienia wniesionej skargi odwoławczej wynika, że naruszenia przepisu art. 4 k.p.k. obrońca in concreto upatruje mianowicie w tym, że: „zdaniem skazanego Sąd I instancji orzekając w przedmiocie wydania wyroku łącznego z niezrozumiałych powodów bezpodstawnie pominął skazania zawarte w sprawie XI K 1203/14 i IX K 29/18 Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie. W ocenie

skazanego materiał dowodowy pozwala na wydanie wyrok łącznego obejmującego wszystkie prawomocne skazania, a w szczególności te wskazane wyżej XI K 1203/14 i IX K 29/18 Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie”.

Nawiązując do powyższej, lakonicznej argumentacji należy zauważyć, że jest ona rezultatem - jak się wydaje - niezrozumienia aktualnej sytuacji prawnej skazanego, zaś w szczególności konsekwencji (tak procesowych, jak i w sferze wykonania kary), jakie wynikały - na gruncie art. 576 § 1 k.p.k. (o czym będzie także mowa w dalszej części niniejszego uzasadnienia) - z uprzedniego wydania prawomocnego wyroku łącznego w sprawie o sygn. akt II K 97/18. Odnosząc się zatem do zaszczości procesowych wypada przypomnieć, że ww. wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 11 października 2018 r. (sygn. akt II K 97/18) połączono kary pozbawienia wolności wymierzone wobec skazanego w sprawach: IV K 1697/11 Sądu Rejonowego w Lublinie; II K 31/16 Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp.; IX K 29/18 Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie oraz orzeczono wobec K. D. karę łączną - 6 lat pozbawienia wolności (zob. pkt I wyroku II K 97/18 oraz adnotacje o prawomocności wyroku k. 9).

Wskazać też należy, że - co do zasady - wyrok łączny, jakkolwiek określany jako wyrok sui generis, jest wyrokiem, któremu także rzecz jasna przysługuje przymiot prawomocności. Przy czym unormowania rozdziału 60 Kodeksu postępowania karnego wskazują, w jakich wypadkach prawomocny wyrok łączny traci moc (zob. art. 575 k.p.k.). Mianowicie w myśl przepisu art. 575 § 1 k.p.k. ma to miejsce wówczas, jeżeli po wydaniu wyroku łącznego zachodzi potrzeba wydania nowego wyroku łącznego (z chwilą jego uprawomocnienia się poprzedni wyrok łączny traci moc). Jednakże z zasady prawomocności odnoszącej się w tym względzie także do wyroków łącznych wynika, że wyrok taki, o ile stał się prawomocny, nie podlega wzruszeniu w innym trybie niż wskazany w cytowanym wyżej unormowaniu (art. 575 k.p.k.) lub w drodze nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Przywołany już wyrok łączny Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp., wydany w sprawie II K 97/18, nie był w ogóle przez strony kwestionowany i stąd uprawomocnił się z dniem 19 października 2018 r. (zob. k. 9v).

Dodatkowo warto w tym miejscu podkreślić, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku łącznego, wyroki podlegające połączeniu nie ulegają wykonaniu w zakresie objętym wyrokiem łącznym (art. 576 § 1 k.p.k.). Jeżeli zatem dojdzie do orzeczenia kary łącznej w wyroku łącznym, to z mocy wskazanego uregulowania nie podlegają już wykonaniu jednostkowe wyroki w zakresie tej kary lub kary łącznej (oraz jeżeli istnieją podstawy do środka karnego – art. 90 § 2 k.k.) za te przestępstwa, które spełniły warunki wskazane w prawie materialnym do orzeczenia kary łącznej. Formuła niewykonywania wyroków jednostkowych orzekających czy to kary jednostkowe, czy to obecnie kary łączne obejmuje tylko te z nich, które stały się elementem „pozytywnym” wydanego następnie wyroku łącznego. Stan ten następuje z chwilą uprawomocnienia się wyroku łącznego (zob. J. Matras: Komentarz do art. 576 Kodeksu postępowania karnego [w:] K. Dudka [red.]: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. WKP 2018).

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania normatywne, z racjonalnego punktu widzenia zupełnie niezrozumiały jest postulat apelującego obrońcy, który domagał się rozważenia ewentualnego dodatkowego (ponownego) połączenia jednostkowej kary pozbawienia wolności, orzeczonej w sprawie IX K 29/18 Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie, skoro ta kara jednostkowa w ogóle nie podlega wykonaniu (arg. ex art. 576 § 1 k.p.k.), gdyż została już przecież uprzednio połączona i objęta wcześniejszym (wyżej opisanym) prawomocnym wyrokiem łącznym (vide punkt I części rozstrzygającej wyroku łącznego SO w Gorzowie Wlkp. z dnia 11.10.2018 r. w sprawie II K 97/18).

Nie jest także możliwe zrealizowanie innego żądania apelującego (w ślad za stanowiskiem skazanego), a mianowicie „połączenia skazania w sprawie XI K 1203/14 Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie”. Warto bowiem w tym miejscu przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 85 § 1 k.k. sąd orzeka karę łączną, jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu. Z kolei w myśl art. 86 § 1 k.k., jeżeli zachodzą warunki do orzeczenia kary łącznej określone w art. 85 k.k., sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. Natomiast podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1 (art. 85 § 2 k.k.). Warunek przewidziany w art. 85 § 2 k.k. należy rozumieć jako specyficzną ujętą przesłankę negatywną, której cel sprowadza się do wyłączenia możliwości orzekania kary łącznej na podstawie kar, które zostały już w całości wykonane (zob. P. Kardas: Komentarz do art. 85 Kodeksu karnego [w:]

W. Wróbel [red.], A. Zoll [red.]: Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część II. Komentarz do art. 53-116. WK 2016). Negatywna przesłanka wymiaru kary łącznej określona w art. 85 § 2 k.k. poprzez sformułowanie kary „podlegające wykonaniu”, wyłączająca możliwość wymiaru kary łącznej na podstawie kar jednostkowych lub kary albo kar łącznych już „niepodlegających wykonaniu”, odnosi się wyłącznie do trybu wymiaru kary łącznej w formie wyroku łącznego. Słowem zakończenie wykonania kary wyznacza moment, w którym aktualizuje się przewidziana w ww. przepisie negatywna przesłanka wymiaru kary łącznej.

W świetle powyższego, warto odnotować, że kara 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczona wobec K. D. wyrokiem Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 16 marca 2015 r., w sprawie o sygn. akt IX K 1203/14, za czyn z art. 280 § 1 k.k., popełniony w dniu 7 września 2014 r. (której połączenia obecnie domaga się obrońca skazanego), była już uprzednio także przedmiotem uwagi Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. (w sprawie II K 97/18 o wydanie wyroku łącznego) i nie była już wówczas objęta przedmiotem połączeń, albowiem kara ta została w całości wykonana (zob. pkt IV części wstępnej ww. wyroku łącznego SO w Gorzowie Wlkp. z dnia 11 października 2018 r., sygn. akt II K 97/18).

Nota bene już wówczas, tj. wydając poprzedni ww. wyrok łączny w sprawie II K 97/18, Sąd Okręgowy uznał, że należy zastosować „nowe” przepisy k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r., gdyż są one korzystniejsze dla skazanego od tych obowiązujących do tego czasu, zaś rozstrzygnięcie to nie było nawet przez strony kwestionowane. Jak już na wstępie mniejszych rozważań sądu ad quem zaznaczono, kwestia tzw. względności ustaw nie jest zresztą kwestionowana apelacją, nie ma zatem powodu szerszego jej omawiania. W tym zakresie Sąd Apelacyjny aprobuje zatem stanowisko wyrażone w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Ustosunkowując się natomiast merytorycznie do drugiego, zasadniczego zarzutu apelacji – z art. 438 pkt 4 k.p.k. warto przede wszystkim przypomnieć, że rażąca niewspółmierna surowość kary łącznej ma miejsce jedynie wtedy, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary można przyjąć, iż zachodzi wyraźna różnica (dysproporcja) pomiędzy sumą kar zasadniczych i środków karnych, wymierzonych przez sąd I instancji, a dolegliwością jaką należałoby skazanemu wymierzyć w następstwie prawidłowego zastosowania sądowych reguł kształtowania kary łącznej zdefiniowanych w art. 85a k.k., a który to przepis nakazuje przy orzekaniu kary łącznej, brać pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa (tzw. dyrektywy prewencyjne). Dyrektywa prewencji indywidualnej ukierunkowana jest przy tym z jednej strony na czynienie zadość sprawiedliwości, z drugiej na zapobieżenie powrotowi skazanego do przestępstwa. Natomiast potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, czy inaczej społeczne oddziaływania kary jako jeden z celów kary są podyktowane potrzebą przekonania społeczeństwa o nieuchronności kary za naruszenie dóbr chronionych prawem i nieopłacalności zamachów na te dobra, wzmoczenia poczucia odpowiedzialności, ugruntowania poszanowania prawa i wyrobienia właściwego poczucia sprawiedliwości oraz poczucia bezpieczeństwa. Nie są one oczywiście równoznaczne z wymaganiami wymierzania wyłącznie surowych kar, aczkolwiek jej oczywiście nie wykluczają. Oznaczają jednak przede wszystkim potrzebę wymierzenia takich kar, które odpowiadają społecznemu poczuciu sprawiedliwości, dają gwarancję skutecznego zwalczania przestępczości oraz tworzą atmosferę zaufania do obowiązującego systemu prawnego. Rzecz bowiem przede wszystkim w tym, aby skazanego wdrożyć do przestrzegania porządku prawnego oraz do poszanowania zasad współżycia społecznego a tym samym przeciwdziałać jego powrotowi do przestępstwa. Temu zaś orzeczona wobec K. D. w sprawie przedmiotowej kara łączna w rozmiarze 6 lat i 6 miesięcy niewątpliwie czyni zadość.

Warto też przypomnieć, że zarzut rażącej niewspółmierności kary łącznej przynależy przy tym do zarzutów z kategorii ocen i może być skutecznie podniesiony jedynie wówczas, gdy kara jakkolwiek mieści się w ustawowo zakreślonych granicach, to jednak nie uwzględnia w sposób właściwy wszystkich przytoczonych wyżej okoliczności. Tego zaś w przypadku kary łącznej wymierzonej K. D. przyjąć nie sposób. Sąd I instancji przywołane wyżej przesłanki i okoliczności - jak dowodzą tego pisemne motywy zaskarżonego wyroku (vide str. 6-9 uzasadnienia SO) należycie rozważył i nadał im właściwe znaczenie. Uwzględnił bowiem: po pierwsze - odległy związek czasowy pomiędzy popełnionymi przez skazanego przestępstwami (okoliczność niekwestionowana przez skarżącego); po drugie - brak

ścisłego związku podmiotowo - przedmiotowego (czego zresztą obrońca także nie kwestionował) i wskazał wprost, że czyny skierowane były przeciwko różnym dobrom prawnie chronionym (skazany dopuścił się czynów z ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz czynów przeciwko mieniu; po trzecie - zróżnicowaną opinię o skazanym za okres odbywania kary, przy czym jasno podkreślił, że brak jest pozytywnej prognozy co do dalszego zachowania ww. w przyszłości. Kształtując wobec skazanego karę łączną pozbawienia wolności na zasadzie asperacji Sąd Okręgowy uwzględnił dyrektywy wymiaru kary łącznej i wyraźnie stwierdził, że orzekając ww. karę łączną w warunkach wyroku łącznego kierował się takimi samymi względami, jak przy orzekaniu kary łącznej w wypadku jednoczesnego osądzenia kilku czynów. Brak jest zatem jakiegokolwiek racjonalnego powodu do jej złagodzenia w drodze zastosowania zasady absorpcji, jak tego domaga się obrońca. Byłoby to bowiem nieuprawnione premiowanie skazanego K. D., tylko dlatego że popełnił szereg przestępstw o znacznej społecznej szkodliwości. Warto zauważyć, że kara łączna pozostaje wszak karą orzeczoną za „całokształt” przestępczej działalności, a jako taka winna być również karą sprawiedliwą. Ta orzeczona wobec skazanego taką zaś niewątpliwie jest.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zasługuje na aprobatę także i ta argumentacja apelacji, która akcentuje jakoby Sąd I instancji, nie uwzględnił w wystarczającym stopniu korzystnych dla K. D. okoliczności, wynikających z opinii o skazanym, które to - zdaniem obrońcy - mają rzekomo wyraźnie przemawiać za zastosowaniem zasady absorpcji. Nic bardziej błędnego. Zresztą znaczenie owej opinii skarżący bez wątpienia przeschacowuje podkreślając jedynie, że „skazany był 5 krotnie nagradzany regulaminowo, a wobec położonych zachowuje dystansu i kulturę osobistą”. Obrońca zdaje się natomiast zupełnie nie dostrzegać innych okoliczności poniesionych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a mianowicie tego, iż skazany był jednak ukarany dyscyplinarnie, deklaruje przynależność do struktur podkultury przestępczej oraz silnie identyfikuje się z jej zasadami. W opinii z AŚ w Lublinie jasno bowiem wskazano, że skazany wymaga dalszych oddziaływań, ukierunkowanych na osłabienie jego związków z podkulturą przestępczą (k. 17). Stąd Sąd Okręgowy trafnie zauważył, że proces resocjalizacji nie został jeszcze zakończony i wprost nie sposób uznać, aby osiągnięte zostały pożądane i trwałe efekty tego procesu. Rzec także w tym, że zastosowanie metody łączenia kar polegającej na zasadzie absorpcji, jako rozwiązanie skrajne winno mieć miejsce jedynie wyjątkowo i to w stosunku do tych skazanych, których postawa (zachowanie) jawi się obecnie jako wzorowe. Tymczasem także i aktualna opinia z jednostki penitencjarnej wskazuje, że proces resocjalizacji K. D. przebiega powoli i bez większego zaangażowania ze strony skazanego (k. 103).

Jedynie na marginesie tych rozważań, można odnotować zupełnie niezrozumiałe stwierdzenie omawianej skargi odwoławczej, że za zastosowaniem zasady absorpcji ma rzekomo przemawiać także następująca okoliczność: „nie do przecenienia w sprawie jest to, że skazany przejawia skłonności do zachowań agresywnych” (zob. str. 3 in principio apelacji). Nawet gdyby przyjąć, że zapis ten jest tylko rezultatem oczywistej omyłki pisarskiej autora apelacji (w opinii o skazanym wskazuje się bowiem, iż: „(...) nie odnotowano u niego przypadków zachowań agresywnych ani autoagresywnych” – k. 16), to i tak nie sposób racjonalnie utrzymywać, że powyższa okoliczności sama w sobie winna obliżować do zastosowania zasady absorpcji.

Reasumując, skoro orzekanie o karze łącznej w wyroku łącznym, który zapada po uprawomocnieniu się rozstrzygnięcia także co do kar, jest także wymierzaniem kary (zob. wyrok SN z 20.02.1995 r., II KRN 2/95, OSNKW, z. 3-4, poz. 17; P. Kardas [w:] System Prawa Karnego. Nauka o karze. Sądowy wymiar kary. Tom 5, red. J. Kaczmarek, W-wa 2017; D. Kala, M. Klubińska: Kara łączna i wyrok łączny, Kraków 2017), to w takim układzie oczywistym jest, że K. D. wymaga odpowiednio dłuższego procesu resocjalizacji niż to postrzega jego obrońca i stąd orzeczoną wobec skazanego karę łączną pozbawienia wolności należy zaaprobować. Zważywszy na charakter i skalę działalności przestępczej skazanego, o orzeczonej karze łącznej można bowiem powiedzieć wszystko, tylko nie to, że jest ona karą rażąco niewspółmiernie surową. Powszechnie w orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że zarzut rażącej niewspółmierności kary, jako zarzut z kategorii ocen, można zasadnie podnieść wówczas, gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, to w odczuciu społecznym jest karą niesprawiedliwą, wręcz „bijącą w oczy”. Nie chodzi zatem o każdą ewentualną różnicę w ocenach co do wymiaru kary, ale o różnicę ocen (pomiędzy sądem I instancji, a sądem ad quem) tak zasadniczej natury, iż karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby – również w potocznym znaczeniu tego słowa „rażąco” niewspółmierną, tj. niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować, nie realizującą

w wystarczającej mierze celu kary w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, z jednoczesnym uwzględnieniem celów wychowawczych i zapobiegawczych (zob. np. wyroki SN z 30.11.1990 r., WR 363 / 90, OSNKW 1991, z. 7-9, poz. 39, z 02.02.1995 r., II KRN 198/94, OSP 1995, nr 6, poz. 18).

Tymczasem w realiach niniejszej sprawy orzeczona wobec K. D. kara łączna, jawi się jako sankcja czyniąca zadość społecznemu poczuciu sprawiedliwości oraz spełniająca w sposób właściwy oczekiwania w zakresie kształtowania prawidłowej świadomości prawnej społeczeństwa, a przede wszystkim cele wychowawcze i zapobiegawcze, które to winna osiągnąć w stosunku do skazanego (arg. ex art. 85a k.k.). W ślad za Sądem Najwyższym wypada także zauważyć, że wyrok łączny jest instytucją mającą racjonalizować wymiar kary, a nie służyć wyłącznie poprawie sytuacji skazanych (zob. postanowienie SN z 22.09.2016 r., III KK 140/16, LEX nr 2142559). Powyższe względy, w konsekwencji czynią wywiedzioną przez obrońcę skargę odwoławczą zupełnie bezzasadną.

Na marginesie można jedynie odnotować, iż kolejny prawomocny wyrok skazujący wydany wobec skazanego (ewentualnie zmiana lub uchylenie któregoś z orzeczeń objętych dotychczasowym wyrokiem łącznym), mogłyby rodzić konieczność, a zarazem możliwość wydania wobec K. D. „nowego” wyroku łącznego (na wniosek skazanego albo prokuratora lub z urzędu – art. 570 k.p.k.). Nic zatem nie stoi na przeszkodzie, aby skazany odpowiednio zwiększył swoje własne wysiłki i zaangażowanie w prowadzony proces resocjalizacji, przez co (w wypadku powodzenia) okoliczność ta będzie niewątpliwie brana pod uwagę w perspektywie wydania takiego „nowego” wyroku łącznego, nie mówiąc już o tym, że pozytywna prognoza kryminologiczna jest także - rzecz oczywista - materialną przesłanką zastosowania instytucji warunkowego przedterminowego zwolnienia (w art. 77 § 1 k.k.).

W tym stanie rzeczy, nie znajdując merytorycznych podstaw do uwzględnienia wywiedzionej apelacji, Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., przy braku innych przyczyn (wskazanych w art. 433 § 1 k.p.k.) - zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Orzeczenie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu, w niniejszym postępowaniu o wydanie wyroku łącznego przed sądem ad quem, znajduje swoje uzasadnienie w przepisach art. 29 ust. 2 ustawy z 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U.2019.1513 j.t.) oraz § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2016.1714), przy czym kwota ta została odpowiednio powiększona o wnioskowane koszty dojazdu. W tym miejscu jedynie informacyjnie wypada nadmienić, że należne obrońcy z urzędu wynagrodzenie (opłata) nie mogło być przyznane w pierwotnie postulowanej wysokości (738 zł - vide wniosek k. 101), jako że na przeszkodzie temu stała treść przywołanych powyżej unormowań, a in concreto przepis § 17 ust. 5 cyt. rozporządzenia.

Natomiast o zwolnieniu skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze, orzeczono na podstawie art. 634 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k.

SSA Małgorzata Jankowska SSA Janusz Jaromin SSA Stanisław Stankiewicz